

Israelin oikeus olemassaoloon ja itsepuolustukseen: Oikeudellinen analyysi

Lause "Israelilla on oikeus olemassaoloon ja itsepuolustukseen" käytetään usein oikeuttamaan sen toimia Israelin ja Palestiinan konfliktissa. Kansainvälisen oikeuden mukaan nämä väitteet eivät kuitenkaan ole absoluuttisia tai ehdoitta päteviä. Tämä vastaus tarkastelee Israelin väitteitä "oikeudesta olemassaoloon" ja "itsepuolustukseen" miehityksen ja palestiinalaisten oikeuksien kontekstissa, nojaten keskeisiin oikeudellisiin kehyksiin, kuten YK:n peruskirjaan, Geneven sopimukseen ja Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) päätöksiin. Väitteenä on, että vaikka palestiinalaisilla on hyvin vahvistetut oikeudet elämään, itsemääräämisoikeuteen ja vastarintaan, Israelin oikeudelliset väitteet näillä alueilla ovat hauraampia ja usein ristiriidassa sen velvollisuuksien kanssa miehittäjänä.

Onko Israelilla oikeudellinen "oikeus olemassaoloon"?

Kansainvälisessä oikeudessa ei ole nimenomaista "oikeutta olemassaoloon" valtioille. Valtion olemassaolo on pikemminkin tosiasiallinen määritelmä, joka perustuu *Montevideo-sopimukseen* (1933), joka edellyttää: - Pysyvää väestöä, - Määriteltyä aluetta, - Toimivaa hallitusta ja - Kykyä solmia ulkosuhteita.

Israel täyttää nämä kriteerit ja on tunnustettu YK:n jäsenvaltio. Kuitenkin ajatus luontaisesta "oikeudesta olemassaoloon" on poliittinen väite, ei oikeudellinen periaate. Mikään sopimus tai tapaoikeus ei myönnä valtioille abstraktia oikeutta ikuisen olemassaoloon.

Toisaalta palestiinalaisilla on oikeudellisesti tunnustettuja oikeuksia huolimatta siitä, että heillä ei ole täyttä valtiollisuutta. **YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 3236 (1974)** vahvistaa heidän "luovuttamattomat oikeutensa" itsemääräämisoikeuteen ja kansalliseen itsenäisyyteen. ICJ on neuvoa-antavissa lausunnoissaan vuosina 2004 ja 2024 vahvistanut, että palestiinalaisilla on oikeus itsemääräämisoikeuteen, jota Israelin jatkuva miehitys estää. Yli 140 YK:n jäsenvaltiota tunnustaa Palestiinan valtioksi, mikä korostaa heidän pyrkimystensä oikeudellista painoarvoa. Vaikka Israel siis on valtio, sen väite "oikeudesta olemassaoloon" puuttuu oikeudellisesta perustasta, joka palestiinalaisten itsemääräämisoikeudella on.

Voiko Israel oikeudellisesti puolustautua miehitettyä väestöä vastaan?

Israel vetoaa usein **YK:n peruskirjan 51. artiklaan**, joka sallii itsepuolustuksen aseellista hyökkäystä vastaan, oikeuttaakseen sotilaalliset toimet Gazassa, Länsirannalla ja Itä-

Jerusalemmissa. Tämä säännös koskee kuitenkin valtioiden välisiä konflikteja, ei miehitysvaltion toimia sen hallinnassa olevaa väestöä vastaan. ICJ on johdonmukaisesti todennut, että Israel on näiden alueiden miehittäjä, mikä tarkoittaa, että sen toimintaa säätelee **kansainvälinen humanitaarinen oikeus (IHL)**, erityisesti *Neljäs Geneven sopimus*, eikä 51. artikla.

IHL:n mukaan miehitysvaltion tulee: - Suojella siviilejä, - Välttää kollektiivisia rangaistuksia, - Pidättäytyä siirtokuntien laajentamisesta ja - Käyttää suhteellista voimaa.

ICJ:n vuoden 2024 lausunto totesi, että Israelin sotilasoperaatiot, siirtokuntapolitiikka ja Gazan saarto rikkovat näitä velvoitteita, muodostaen de facto liittämisen ja mahdollisia sotarikoksia. Miehittäjävaltiona Israel ei voi oikeudellisesti vedota itsepuolustukseen miehittämiään ihmisiä vastaan; sen sijaan sen on velvollisuus kunnioittaa heidän oikeuksiaan. Tämä heikentää Israelin puolustustoimien oikeudellista perustaa näillä alueilla.

Mitä oikeuksia palestiinalaisilla on kansainvälisen oikeuden mukaan?

Palestiinalaisten oikeudet ovat vahvasti juurtuneet kansainväliseen oikeuteen, toisin kuin Israelin epäselvemmat väitteet:

- **Oikeus elämään:** Tämä oikeus on vahvistettu *Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen sopimuksen 6. artiklassa* ja *Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 3. artiklassa*, ja se on loukkaamaton myös sodan aikana. Palestiinalaiset kohtaavat järjestelmällisiä loukkauksia kohdennettujen tappojen, kotien purkamisten ja rajoitetun pääsyn terveydenhuoltoon kautta, kuten ihmisoikeusjärjestöt ovat dokumentoineet.
- **Oikeus itsemääräämisoikeuteen:** Tämä oikeus on vahvistettu *YK:n peruskirjan 1. artiklassa*, *Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa* sekä *Talous-, sosiaali- ja kulttuurioikeuksia koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa*, ja se koskee kaikkia kansoja. ICJ ja YK ovat toistuvasti todenneet, että Israelin miehitys estää palestiinalaisia käyttämästä tätä oikeutta, toisin kuin Israel, joka on jo saavuttanut valtiollisuuden.

Nämä oikeudet antavat palestiinalaisille vahvemman oikeudellisen aseman konfliktissa, koska he ovat yhä ulkomaisen vallan alaisuudessa, kun taas Israel harjoittaa suvereniteettia.

Onko palestiinalaisten vastarinta laillista vai terrorismia?

YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 37/43 (1982) tunnustaa koloniaalisen tai vieraan vallan alaisuudessa olevien kansojen oikeuden vastustaa miehitystä, mukaan lukien

aseellinen taistelu, edellyttäen, että se noudattaa IHL:ää (esim. välttämällä siviilien kohdentamista). Tämä oikeuttaa palestiinalaisten vastarinnan Israelin miehitystä vastaan.

Israel ja Yhdysvallat kuitenkin usein leimaavat tämän vastarinnan ”terrorismiksi”, termi, joka hämärtää sen oikeudellista perustaa. Historialliset paralleelit paljastavat tämän kaksinaismoralismin: - Yhdysvallat kävi väkivaltaisen kapinan brittiahallintoa vastaan, mukaan lukien teot kuten Bostonin teekutsut. - Israelin perustaminen sisälsi ryhmiä kuten **Irgun** ja **Lehi**, joita britit kutsuivat terroristeiksi, mutta hahmot kuten **Menachem Begin** nousivat myöhemmin johtajiksi. - Etelä-Afrikan apartheid-aikana Yhdysvallat leimasi Nelson Mandelan ja ANC:n terroristeiksi, mutta nyt heitä juhlitaan taistelustaan.

Palestiinalaisilta evätty sama laillisen vastarinnan kehys, jota sovellettiin näissä tapauksissa, on ristiriidassa historian ja oikeuden kanssa.

Onko Palestiinan tunnustaminen ”terrorismin palkitsemista”?

Israel ja Yhdysvallat väittävät, että Palestiinan tunnustaminen tukee väkivaltaa. Kuitenkin heidän omat historiansa – Israelin kapina Britannian mandaattia vastaan ja Amerikan vallankumoussota – ovat ristiriidassa tämän kannan kanssa. **YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 67/19 (2012)** myönsi Palestiinalle ei-jäsenvaltioiden tarkkailijan statuksen, mikä heijastaa globaalia tukea sen itsemääräämisoikeudelle, ei sen taktiikoille. Tunnustaminen on linjassa kansainvälisen oikeuden kanssa ja käsittelee miehityksen juurisyytä, ei palkitse väkivaltaa.

Johtopäätös

Israel on olemassa valtiona kansainvälisen oikeuden nojalla, mutta mitään juridista ”oikeutta olemassaoloon” ei ole olemassa tosiasiallisten valtiollisuuden kriteerien ulkopuolella. Sen väite itsepuolustukseen 51. artiklan nojalla ei päde miehityillä alueilla, joissa IHL asettaa tiukkoja velvollisuuksia miehittäjävaltiona – velvollisuuksia, joita Israelin on todettu rikkovan. Samaan aikaan palestiinalaisilla on selkeät, oikeudellisesti suojatut oikeudet elämään, itsemääräämisoikeuteen ja vastarintaan, joita miehitys estää. Heidän taistelunsa leimaaminen ”terrorismiksi” heijastaa diskreditoitua kolonialistista retoriikkaa, kuten nähdään Yhdysvaltojen, Israelin ja Etelä-Afrikan historiassa. Palestiinan tunnustaminen toteuttaa kansainvälistä oikeutta ja historiallista oikeudenmukaisuutta, ei väkivaltaa. Rauha edellyttää lain tasapuolista soveltamista, ei yhden osapuolen suojelemista retorisin väittein.